

Торайғыров университетінің
ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайғыров университета

**ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ**

Филологиялық серия
1997 жылдан бастап шығады

**ВЕСТНИК
ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТА**

Филологическая серия
Издается с 1997 года

ISSN 2710-3528

№3 (2023)

Павлодар

**НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
ТОРАЙГЫРОВ УНИВЕРСИТЕТА**

Филологическая серия
выходит 4 раза в год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

О постановке на переучет периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания

№ KZ30VPY00029268

выдано

Министерством информации и общественного развития
Республики Казахстан

Тематическая направленность
публикация материалов в области филологии

Подписной индекс – 76132

<https://doi.org/10.48081/GLPR6468>

Бас редакторы – главный редактор

Жусупов Н. К.

д.ф.н., профессор

Заместитель главного редактора

Анесова А. Ж., *доктор PhD*

Ответственный секретарь

Уайханова М. А., *доктор PhD*

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Дементьев В. В., *д.ф.н., профессор (Российская Федерация)*

Еспенбетов А. С., *д.ф.н., профессор*

Трушев А. К., *д.ф.н., профессор*

Маслова В. А., *д.ф.н., профессор (Белоруссия)*

Пименова М. В., *д.ф.н., профессор (Российская Федерация)*

Баратова М. Н., *д.ф.н., профессор*

Аймухамбет Ж. А., *д.ф.н., профессор*

Шапауов Ә. Қ., *к.ф.н., профессор*

Шокубаева З. Ж., *технический редактор*

За достоверность материалов и рекламы ответственность несут авторы и рекламодатели

Редакция оставляет за собой право на отклонение материалов

При использовании материалов журнала ссылка на «Вестник Торайгыров университета» обязательна

<https://doi.org/10.48081/WVXP9918>

***B. E. Kenges**

L. N. Gumilyov Eurasian National University,
Republic of Kazakhstan, Astana

*e-mail: Barysgul221196@gmail.com

**HYBRID TERMS IN THE INFORMATION TECHNOLOGY
TERMINOLOGY OF THE KAZAKH LANGUAGE**

The article examines hybrid words in the field of information technology terminology. Since information technology terminology is produced in English, the English language now influences all languages globally. Besides Kazakh, there are other languages that draw heavily from the English vocabulary. However, it is a truth worth acknowledging that the English language has acquired loan terms from nearly 300 languages. The most prevalent of those are derived from Latin, Greek, and French.

This research paper highlights the classifications of researchers regarding borrowed words. From an etymological perspective, the article explores the existence of words in Kazakh that represent a hybrid of two languages. The hybrid words are created by merging Kazakh words or Kazakh language endings with phrases from another language. Primarily, all borrowed words from a foreign language are adapted to the linguistic specifics of the Russian language which is the dominant influence on terminology.

The article aims at categorizing hybrid terms into kinds depending on the languages into which the borrowed words were imported. It was determined that hybrid words were generated by merging the roots and endings of Greek-Latin, Greek-Latin-Kazakh, English-Kazakh, French-Kazakh, Arabic-Kazakh, Greek-Arabic, Greek-Arabic-Kazakh, Persian-Greek-Kazakh, Persian-Latin-Kazakh, Greek-Persian, Latin-Persian, and Persian-Kazakh. The paper also discusses the linguistic characteristics of hybrid terms in Kazakh.

Keywords: hybrid terms, loan words, Information Technology, terminology, term

Introduction

The contemporary phenomenon of global cultural globalization and extensive language interactions are currently experiencing an unprecedented level of intensity. A noteworthy consequence of this trend is the significant influence exerted by the English language, often heralded as the language associated with advancements in technology, business, and scientific pursuits. In light of the active nature of cross-cultural communication, English, whether utilized directly or as an intermediary, serves as a prominent catalyst for the emergence of numerous neologisms and novel constructs, particularly within the realm of scientific terminology [1, 93].

The Kazakh language is no exception; it is open and receptive to advances brought forth through intercultural dialogue. Currently, there is an increase in the number of words in our language, comprising both native and foreign elements. This phenomenon deserves special attention, as it is important to determine the linguistic and extralinguistic reasons behind the sudden surge in hybrid words, their formation processes, as well as their semantic and structural features. It is necessary to compile hybrid words from various fields of application, assess their contribution to terminology, and analyze their distinctive characteristics. This article focuses on the etymological approach to understand the origins of hybrid terms in the Kazakh language, particularly those used in the sphere of information technology. The official language of the information technology industry is English, which, in itself, is not a pure language. English has incorporated numerous Greek-Latin and French words. This paper aims to provide an etymological analysis of English words in the IT terminology of the Kazakh language.

According to the renowned scholar B. Momynova, the impact of language on language is multifaceted, leading to observable outcomes such as the emergence, proliferation, and eventual integration of hybrid words within a language. In Kazakh linguistics, hybrid words are occasionally referred to as «қоспа» or «будан,» although these terms have yet to establish firm stability within the language. As a more suitable alternative, the term «гибрид» is preferable for denoting these linguistic phenomena [2, 144].

In the study of Kazakh linguistics, hybrid words research has been carried out by scholars such as B. Momynova, Sh. Kurmanbayuly, S. Kulmanov and A. Kurmanaeva, and they have developed different points of view about hybrid terminology. In their published works, international academics like E. Haugen, U. Weinreich, M. Cabre, L. Campbell, and S. V. Grinev, E. A. Ivlieva talk about loan words and show hybrid words as a type of loan term.

E. Haugen classified loans into one of three categories based on the amount of morphemic substitution they contained: none, partial, or complete. Also, he gives the terms that describe the result of linguistic processing: loanwords, loan

blends, and loan shifts. There is no replacement in the morphemic importation of loanwords, and loan mixtures exhibit morphemic substitution and importation. Only «hybrids» with a detectable foreign model are featured here. Without imports, loan changes demonstrate morphemic substitution. These include loan translations and semantic loans [3, 214].

E. Haugen talks about two kinds of hybrids: blended derivatives and blended compounds. In blended derivatives, the foreign ending is replaced by a native ending, and one or both parts of a blended compound are changed. U. Weinreich calls both blended compounds and derivatives «hybrid compounds», saying that his term is the same as Haugen's cover term, loan blend [4, 165].

Materials and methods

In 2014, a notable publication emerged as a component of the «State Program for the Development and Use of Languages for 2011–2020.» This publication encompassed a comprehensive collection of 30 volumes entitled «Kazakh-Russian, Russian-Kazakh Terminological Dictionaries [5] .»

The analysis of hybrid terms was conducted in the dictionary specific to computer science and computer engineering, which is part of these 30-volume dictionary collections. The purpose of the article is to study the origin of hybrid terms related to information technology in the Kazakh language using a descriptive and comparative methods. The etymology of the words discussed in the article was determined by referencing the Online Etymology Dictionary available at <https://www.etymonline.com/> [6] and the authoritative resource known as the «Dictionary of Loanwords of the Kazakh Language» [7].

Results and discussion

In the article, the hybrid terms of the field of information technology for the Kazakh language are classified into several types based on the combination of Kazakh words and suffixes with other languages.

1 Hybrid terms formed from a combination of Greek and Latin origins: микро+компьютер (microcomputer), микро+контроллер (microcontroller), макро+ассемблер (macroassembler), макро+генератор (macrogenerator), био+информатика (bioinformatics), крипто+алгоритм (crypto algorithm), крипто+процессор (cryptoprocessor), мета+файл (metafile), мнемо+код (mnemocode), тахо+генератор (tachogenerator), авто+индекс (autoindex), макро+операнд (macro operand), анти+вирус (antivirus), авто+генератор (oscillator), теле+коммуникация (telecommunications), табуля+грамма (tabulagram), пикто+грамма (pictogram), осцилло+граф (oscillograph), микро+процессор (microprocessor), гео+информатика (geoinformatics), гипер+объект (hyperobject) [5].

Table 1 – Terms formed by combining Greek and Latin roots

In Kazakh	Roots of words	In English
Микро+компьютер	Greek-Latin	Micro+computer
Микро+контроллер	Greek-Latin	Micro+controller
Макро+ассемблер	Greek-Latin	Macro+assembler
Макро+генератор	Greek-Latin	Macro+generator
Био+информатика	Greek-Latin	Bio+informatics
Крипто+алгоритм	Greek-Latin	Crypto algorithm
Крипто+процессор	Greek-Latin	Crypto+processor
Мета+файл	Greek-Latin	Meta+file
Мнемо+код	Greek-Latin	Mnemo+code
Тахо+генератор	Greek-Latin	Tacho+generator
Авто+индекс	Greek-Latin	Auto+index
Макро+операнд	Greek-Latin	Macro operand
Анти+вирус	Greek-Latin	Anti+virus
Теле+коммуникация	Greek-Latin	Tele+communications
Табуля+грамма	Latin-Greek	Tabula+gram
Пикто+грамма	Latin-Greek	Picto+gram
Осцилло+граф	Latin-Greek	Oscillo+graph
Микро+процессор	Greek-Latin	Micro+processor
Гео+информатика	Greek-Latin	Geo+informatics
Гипер+объект	Greek-Latin	Hyper object

Greek-Latin roots are actively used in the terminology of all scientific fields. Hybrid words formed by combining Greek and Latin root words appeared in English before being adopted into Kazakh. The Russian language serves as an intermediary for forming hybrid words in the Kazakh language. Firstly, hybrid words are formed in Russian and then adopted by the Kazakh language. Only the suffixes change.

1.1 Hybrid terms formed from a combination of Greek and Latin origins and Kazakh language suffixes

Микро+модуль+ді (micromodule), макро+конвейер+лі (macro conveyor), авто+инкремент+ті (autoincrement), би++номинал+дық (binominal), микро+миниатюр+лі (micro miniature), мульти+скаляр+лы (multiscalar), конструктивті-технологиялық (constructive-technological) [5].

1.2 Hybrid terms are formed by combining the Greek root with the Kazakh root and the Greek root with the Kazakh ending.

Авто+ағылу (autoflow), авто+ауыстыру (autocorrect), авто+ендірме (autoinserts), авто+жауапқатқыш (auto-responder), авто+орнату(autoinstall), авто+сақтау(autosave), авто+орындау(auto+launch), авто+шақыру (auto call), график+салғыш (plotter), арифметика+лық (arithmetical), логика+лық(logical), фаза+лау(phasing), асинхрон+ды(asynchronous), авто+пішім (auto format), база+лық (basic), базис+тік (base), автоматты (automatic), нейрон+дық (neuronal), симметрия+лық (symmetrical), программа+лық (programmatic), гипер+сілтеме (hyperlink), гипер+байланыс (hyper-connectivity), графика+лық (graphical), газ+жұтқыш (gas absorber), газ+динамика+лық (gas-dynamic), генетика+лық (genetic), авто+сұлба (auto-scheme), график+тік (graphical), диск+ілік (disk), автомат+тандыру (automation), технология+лық (technological), лексика+лық (lexical), лексикография+лық (lexicographic), магнит+оптика+лық (magneto-optical), макро+программа+лау (macro programming), микро+сұлба (chip), математика+лық (mathematical), оптика+лық (optical), пирамида+лық (pyramidal), плазма+лық (plasmic), эвристика+лық (heuristic), электро+статика+лық (electrostatic), профилактика+лық (prophylactic) [5].

1.3 Hybrid terms are formed by combining the Latin root with the Kazakh root and the Latin root with the Kazakh ending.

Апplikатив+ті (applicative), коммутация+лау (commutation), адрес+тік (adressable), атрибут+тық (attribute), би+поляр+лық (bipolar), интеграл+ды (integral), интеграл+дау (integration), бинар+лық (binary), виртуал+дық (virtual), дебитор+лық (accounts receivable), декларатив+ті (declarative), де+код+тау+шы (decoder), квант+тау (quantification), радио+шақыру (radio call), верификация+лау (verification), модул+деу+іш (modulator), реляция+лық (relational), концептуал+ды (conceptual), инициал+дан+дыру (initialization), дискрет+ті (discrete), дистрибутив+тік (distributive), дифференциал+дау (differentiation), дуплекс+ті (duplex), электрон+дық (electronic), индекс+теу (indexing), интер+актив+ті (interactive), интер+белсенді (interactive), кадр+лық (personnel), каноника+лық (canonical), конфигурация+лау (configuration), конъюнктив+ті (conjunctive), корпоратив+ті (corporative), инфра+құрылымды (infrastructural), корреляция+лық (correlative), матрица+лық (matric), машина+аралық (inter machine), модуль+аралық (intermodule), функционал+дық (functional) [5].

Under the exercise of the Soviet Union term construction in the Kazakh language, which lasted about seventy years, the rules of term perception were firmly established following the norm of Russian spelling of international terms and common words, mostly Latin and Greek. Even during the period of independence,

when the formation of phrases in the Kazakh language started to pick up speed, the custom was relatively smooth [8, 772].

Words with transmitted Greek-Latin origins have entered and adapted to the English language. Greek-Latin roots may also enter English through French without entering it directly. However, we will not consider this case. In our case, we will consider hybrid terms used in the English language with Greek-Latin roots. English words are adapted and mixed into the Russian language using the transliteration method and subsequently from Russian into Kazakh. A feature of the formation of a foreign language part of hybrid terms in the Kazakh language is the addition of adjective-forming suffixes of the Kazakh language to words with the meaning of adjectives in English. For example, Eng. interactive < Rus. Интерактив+ный < Qaz. Интерактив+ті. Suffixes adding adjective value to foreign words in hybrid terms in the Kazakh language: -ты, -ті, -ды, -ді, -лық, -лік, -тық, -тік, -дық, -дік.

Moreover, the suffix «-» ирова+ние or «-ция,» which signifies the name of an action in Russian, replaces the suffix «-tion,» which indicates the state of being in English [9]. Hybrid words expressing action names in Kazakh are generated by appending the suffix «-лау» to a foreign root or a foreign input term ending in the suffix «-ция,» like in Russian. For example, Eng. Verifica+tion < Rus. Верифика+ция < Qaz. Верификациялау or Eng. Configuration < Rus. Конфигур+ирование < Qaz. Конфигурациялау.

2 Hybrid terms are formed by combining the endings of the Kazakh language with English and French base words.

2.1 English-Kazakh: биллинг+тік (billing), буфер+леу (buffering), буфер+лік (buffered), буфер+сіз (bufferless), блок+тық (block), буферлі (buffer), пиксель+ді (pixelated).

2.2 French-Kazakh: монтаждау (montage), тираждау (edition), трасса+лану (tracing), эталон+дық (reference instrument), эмальданған (enamelled), эпитаксиаль+ды (epitaxial).

3 Hybrid terms form due to the combination of Arabic-Kazakh, Persian-Kazakh, Persian-Greek, Arabic-Greek-Kazakh, Persian-Latin-Kazakh, and Greek-Arabic roots.

3.1 Hybrid terms formed due to the fusion of roots in the Arabic and Kazakh languages: ғылыми+лық (scientific), дәлел+деу (to prove), дәлел+ді (evidential), әріпті-цифр+лық (alphanumeric), әліпбилі-цифр+лық (alphanumeric), ақпараттық-іздеуші (information seeker), апат+тық (emergency).

3.2 Latin-Arabic, Greek-Arabic, and Greek-Arabic-Kazakh origins have been combined to create hybrid terms: гео+ақпарат+тық (geoinformation), крипто+хаттама (crypto protocol), микро+пәрмен (micro command), авто+мәтін (auto-text), ақпаратты-логика+лық (informative-logical), авто+хабар+лаушы

(auto notification), аналогты-цифрлық (analogue-digital), гипер+мәтін (hypertext), шифр+код (cypher code), шифр+мәтін (ciphertext), шифр+леу (encryption), цифр+лық (digital), хабар+лау (to report), де+шифратор (decoder).

Table 2 – Hybrid terms are formed by the fusion of roots from Latin-Arabic, Greek-Arabic, and Greek-Arabic-Kazakh languages

In Kazakh	Roots of words	In English
Гео+ақпарат+тық	Greek+Arab+Kazakh	Geoinformation
Крипто+хағтама	Greek+Arab	Crypto protocol
Микро+пәрмен	Greek+Arab	Micro command
Авто+мәтін	Greek+Arab	Auto-text
Ақпаратты-логика+лық	Arab+Greek+Kazakh	Informative-logical
Авто+хабар+лаушы	Greek+Arab+Kazakh	Auto notification
Аналог+ты-цифр+лық	Greek+Kazakh+Arab+Kazakh	Analogue-digital
Гипер+мәтін	Greek+Arab	Hypertext
Шифр+код	Arab+Greek	Cypher code
Шифр+мәтін	Arab+Arab	Ciphertext
Шифр+леу	Arab+Kazakh	Encryption
Цифр+лық	Arab+Kazakh	Digital
Хабар+лау	Arab+Kazakh	to report
Де+шифратор	Latin+Arab	Decoder

3.3 Hybrid terms resulting from the fusion of Persian-Greek-Kazakh, Persian-Latin-Kazakh, Greek-Persian, Latin-Persian, and Persian-Kazakh roots:

дәнекер+леу (soldering), бей+сызықты (non-linear), макро+пәрмен (macro command), бей+процедура+лық (non-procedural), бей+синхрон+ды (asynchronous), бей+период+ты (aperiodic), бей+детермин+ді (indeterminate), бей+позиция+лық (non-positional), аудио+құндақ (audio cassette).

Table 3 – Hybrid terms are formed by the fusion of roots from Persian-Greek-Kazakh, Persian-Latin-Kazakh, Greek-Persian, Latin-Persian, and Persian-Kazakh roots

In Kazakh	Roots of words	In English
Дәнекер+леу	Persian+Kazakh	Soldering
Бей+сызықты	Persian+Kazakh	Non-linear
Макро+пәрмен	Greek+Arab	Macro command
Бей+процедура+лық	Persian+Latin+Kazakh	Non-procedural

Бей+синхрон+ды	Persian+Greek+Kazakh	Asynchronous
Бей+период+ты	Persian+Latin+Kazakh	Aperiodic
бей+детермин+ді	Persian+Latin+Kazakh	Indeterminate
бей+позиция+лық	Persian+Latin+Kazakh	Non-positional
аудио+құндақ	Latin-Persian	Audio cassette

Most Arabic and Persian words added to the Kazakh language long ago became part of the language's sound system and grammar. As a result, they are difficult to distinguish from the Kazakh words. Even in modern scientific literature, most words known as «indigenous» are Arabic words that have entered the Kazakh language through the Persian language.

According to A. B. Zhiembraeva, the new Persian language will replace the Sogdian language, which was influential in middle and central Kazakhstan in the VIII century. After the arrival of Islam, the Arabic language and the new Persian language were used in this territorial region parallelly, competing to gain prominence. However, the new Persian language served as the language of literature, including the language of poetic work.

Furthermore, Arabic is used primarily as the language of the Koran, the language of the Islamic religion. Since the time of the strengthening of the influence of Muslim culture and religion, Arabic words began to enter the Turkic language wherein Persian served as a connective language. Arabic words were introduced into the Turkic languages through Persian. As a result, Persian became the language of literature and poetry, while Arabic gained a reputation as the language of Science and religion among Turkic tribes [10, 14].

Conclusion

This study has demonstrated that the creation of hybrid terms in the Kazakh language's information technology field involves the fusion of Greek-Latin, Arabic-Persian, and English-French root words with Kazakh root words and appropriate endings. The typological and morphological analyses conducted in this research have provided valuable insights into the characteristics of these hybrid terms. However, to gain a comprehensive understanding of the reasons behind their emergence, further investigation is warranted. Future investigations should further explore the sociolinguistic, historical, and cultural elements that play a role in the usage of hybrid terms within the Kazakh language. Such studies will contribute to the broader field of linguistic research and facilitate a more nuanced comprehension of the dynamics shaping the lexicon of Kazakh in the context of information technology.

References

1 **Mikelioniene, J.** Hybrids with final neoclassical combining forms in Baltic Languages [Text] // Kalbų studijos. Studies about languages. – 2020. – № 37. – P. 93.

2 **Nessipbay, A. Sh.** Linguistic features of hybrid terms in modern Kazakh language [Text] // Bulletin of Ablai Khan KazUIRandWL Series «Philological sciences». – 2020. – № 2 (65). – P. 144.

3 **Haugen, E.** The Analysis of Linguistic Borrowing [Text] // Language. – 1950. – № 26, (2). – P. 210–231.

4 **Morin, R.** Evidence in the Spanish language press of linguistic borrowings of computer and Internet-related terms [Text] // Spanish in Context. – 2006. – № 3 (2). – P. 161–179.

5 Қазақша-орысша, орысша-қазақша терминологиялық сөздік, Информатика және есептеуіш техника [Текст]. Жауапты редактор: М. Б. Қасымбеков. – Алматы : «КАЗақпарат» баспа корпорациясы, 2014. – 452 б.

6 Online Etymology Dictionary [Electronic resource]. – URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Online_Etymology_Dictionary

7 Қазақ тілінің кірме сөздер сөздігі. Құрастырушылар: Ш. Құрманбайұлы, С. Исақова, Б. Мизамхан [Текст]. – Алматы : Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2019. – 596 б.

8 **Құрманбайұлы, Ш.** Қазақ терминологиясы: зерттеулер, оқулық, сөздік, библиография [Текст]. – Алматы : Сардар баспа үйі, 2014. – 952 б.

9 A List of 26 Common Suffixes in English [Electronic resource]. – URL: <https://www.thoughtco.com/common-suffixes-in-english-1692725>

10 **Жиекбаева, А. Б.** Қазақ тіліндегі араб, парсы сөздерінің терминденуі [Текст]. – Алматы: Қазақ университеті, 2014. – 168 б.

11 **Cumshudova, G.** History of loan words in English. Sources of loans. Calques. Periodical states of English vocabulary [Text] // World science. – 2018. – № 5 (33). – P. 31.

12 **Culpeper, J., Clapham, P.** The borrowing of Classical and Romance words into English: A study Based on the electronic Oxford English dictionary [Text] // International Journal of Corpus Linguistics. – 1996. – P. 199–218.

References

1 **Mikelioniene, J.** Hybrids with final neoclassical combining forms in Baltic Languages [Text] // Kalbų studijos. Studies about languages. – 2020. № 37. – P. 93.

2 **Nessipbay, A. Sh.** Linguistic features of hybrid terms in modern kazakh language [Text] // Bulletin of Ablai Khan KazUIRandWL Series «Philological sciences». – 2020. № 2 (65). – P. 144.

3 **Haugen, E.** The Analysis of Linguistic Borrowing [Text] // Language. –1950. – № 26, (2). – P. 210–231.

4 **Morin, R.** Evidence in the Spanish language press of linguistic borrowings of computer and Internet-related terms [Text] // Spanish in Context. –2006. – № 3 (2). – P. 161–179.

5 Qazaqsha-orysssha, orysssha-qazaqsha terminologialyq sozдіk, Informatika jane esepてyіsh tehnika [Kazakh-Russian, Russian-Kazakh terminological dictionary, Informatics and computer technology] [Text] / executive editor: M. B. Qasymbekov. –Almaty : «KAZAqparat» baspa korporatsıasy, 2014. – 452 b.

6 Online Etymology Dictionary [Electronic resource]. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Online_Etymology_Dictionary

7 Kazak tilinin kirme sozder sozdigi [Dictionary of borrowed words of the Kazakh language] [Text] / compiled by Sh. Kurmanbayuly, S. Isakova, B. Mizamkhan. –Almaty : National Translation Bureau Public fund, 2019. – 596 p.

8 **Kurmanbayuly, Sh.** Kazak terminologiyasy: zertteuler, okulyk, sozдіk, bibliografiya [Kazakh terminology: research, textbook, dictionary, bibliography] [Text]. – Almaty: Sardar baspa uyi, 2014. – 952 p.

9 A List of 26 Common Suffixes in English [Electronic resource]. URL: <https://www.thoughtco.com/common-suffixes-in-english-1692725>

10 **Jiekbaeva, A. B.** Kazak tilindegi arab, parsy sozderiniń termindeui [Terminology of Arabic and Persian words in the Kazakh language] [Text]. – Almaty, 2014. – 168 p.

11 **Cumshudova, G.** History of loan words in English. Sources of loans. Calques. Periodical states of English vocabulary [Text] // World science. – 2018. – № 5 (33). – P. 31.

12 **Culpeper, J., Clapham, P.** The borrowing of Classical and Romance words into English: A study Based on the electronic Oxford English dictionary [Text] // International Journal of Corpus Linguistics. – 1996. – P. 199–218.

Accepted for publication on 08.09.23.

*Б. Е. Кеңес

Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
Қазақстан Республикасы, Астана қ.
Басып шығаруға 08.09.23 қабылданды.

ҚАЗАҚ ТІЛІНІҢ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ТЕРМИНОЛОГИЯСЫНДАҒЫ БУДАН ТЕРМИНДЕР

Мақалада ақпараттық технология терминологиясындағы гибрид терминдерге анализ жасалды. Ақпараттық технология терминологиясы ағылшын тілінде жасалғандықтан, қазіргі таңда ағылшын тілі жер бетіндегі барлық тілге өз әсерін тигізіп тұр. Жалғыз қазақ тілі емес, басқа тілдер де ағылшын тілінің сөздік қорынан сөз алуға мәжбүр. Алайда ағылшын тілінің өзі де 300-ден астам тілден кірме сөз алған. Оның ішінде латын, грек, француз тілдерінен енген кірме сөздер ағылшын тілінде көп кездеседі.

Зерттеу жұмысымызда кірме сөздерге қатысты зерттеушілердің классификациялары ұсынылады. Мақалада қазақ тіліндегі гибрид терминдер этимологиялық аспектіде қарастырылады. Гибрид терминдердің басқа тілден енген бөлігіне қазақ сөзі немесе қазақ тілінің жалғауы бірігуі арқылы жасалады. Сонымен қатар ең алдымен шет тілінен енген кірме сөздер орыс тілінің тілдік ерекшелігіне сәйкес икемделіп енеді.

Мақаланың мақсаты кірме сөздердің енген тілдеріне қарай типологиялық тұрғыдан гибрид терминдерді түрлерге жіктеу болды. Грек-латын, грек-латын-қазақ, ағылшын-қазақ, француз-қазақ, араб-қазақ, грек-араб, грек-араб-қазақ, парсы-грек-қазақ, парсы-латын-қазақ, грек-парсы, латын-парсы, парсы-қазақ түбірлерінің және жағауларының бірігуі арқылы гибрид терминдер жасалынғаны анықталды. Сонымен қатар қазақ тіліндегі гибрид терминдердің тілдік ерекшеліктері түсіндіріледі.

Кілтті сөздер: гибрид терминдер, кірме сөздер, ақпараттық технология, терминология, термин

*Б. Е. Кенес

Евразийский национальный университет имени Л. Н. Гумилева,

Республика Казахстан, г. Астана.

Принято к изданию 08.09.23.

ГИБРИДНЫЕ ТЕРМИНЫ В ИНФОРМАЦИОННО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА

В статье рассматриваются гибридные слова в сфере терминологии информационных технологий. Поскольку терминология информационных технологий разработана на английском языке, в настоящее время английский язык оказывает свое влияние на все языки на земле. Не только казахский, но и другие языки вынуждены заимствовать слова из лексического фонда английского языка. Однако, английский язык тоже заимствовал термины почти из 300 языков. Наиболее распространенными в английском языке являются термины, заимствованные из латинского, греческого и французского языков.

В нашем исследовании приведены классификации исследователей, относящиеся к заимствованным словам. В статье исследуются гибридные слова в казахском языке с точки зрения этимологии. Гибрид создается путем слияния казахских слов или окончаний казахского языка с словами из другого языка. При этом в первую очередь заимствованные слова из иностранного языка адаптируются языковой спецификой русского языка.

Цель статьи состояла в том, чтобы типологически классифицировать гибридные термины по типам в зависимости от языков, в которые включены заимствованные слова. Установлено, что гибридные слова образовались путем слияния корней и окончаний греко-латинских, греко-латино-казахских, англо-казахских, франко-казахских, арабо-казахских, греко-арабских, греко-арабско-казахских, персидско-греческих -казахский, персидско-латино-казахский, греко-персидский, латино-персидский и персидско-казахский. Также рассматриваются лингвистические особенности гибридной терминологии на казахском языке.

Ключевые слова: гибрид термины, заимствованные слова, информационные технологии, терминология, термин

Теруге 08.09.2023 ж. жіберілді. Басуға 29.09.2023 ж. қол қойылды.

Электронды баспа

3,32 МБ RAM

Шартты баспа табағы 23,77. Таралымы 300 дана. Бағасы келісім бойынша.

Компьютерде беттеген: А. К. Темиргалинова

Корректорлар: А. Р. Омарова, Д. А. Кожас

Тапсырыс № 4138

Сдано в набор 08.09.2023 г. Подписано в печать 29.09.2023 г.

Электронное издание

3,32 МБ RAM

Усл. печ. л. 23,77. Тираж 300 экз. Цена договорная.

Компьютерная верстка: А. К. Темиргалинова

Корректоры: А. Р. Омарова, Д. А. Кожас

Заказ № 4138

«Toraighyrov University» баспасынан басылып шығарылған

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

«Toraighyrov University» баспасы

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

67-36-69

e-mail: kereku@tou.edu.kz

www.vestnik.tou.edu.kz